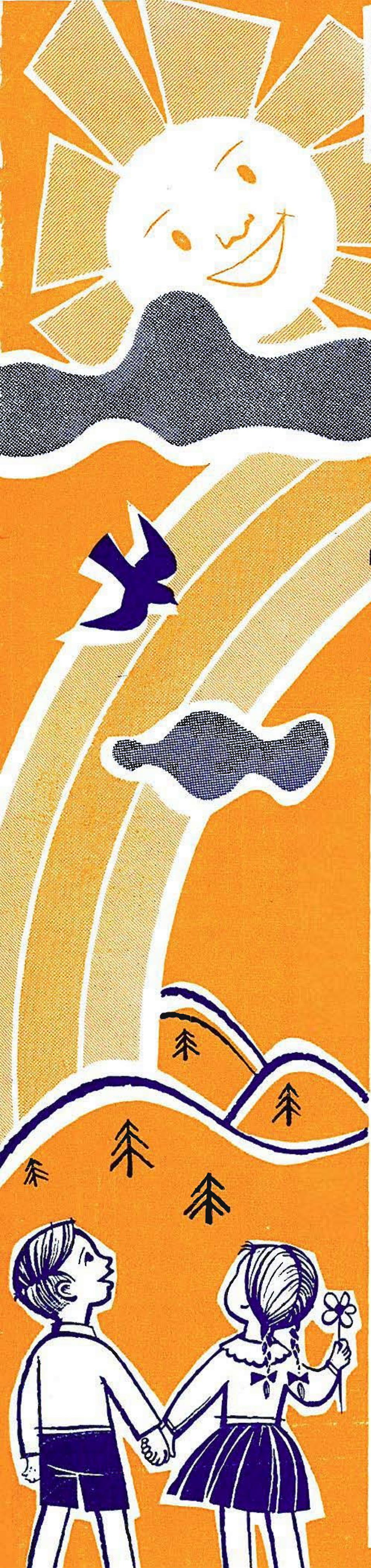
ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

ДОДАЙТЕ ПРІЗВИЩА

Ось тут імена, відомі з історії України. Додайте прізвища — скільки рисок, стільки буков, отож не важко відгадати.

1. Ярослав — — — — — —
2. Володимир — — — — — — —
3. Богдан — — — — — — — — — — — —
4. Іван — — — — — —
5. Маркіян — — — — — — — —
6. Тарас — — — — — — — —
7. Іван — — — — — —
8. Леся — — — — — — — —
9. Симон — — — — — — —
10. Євген — — — — — — — — — —

ЯКІ ЦЕ СЛОВА?

— — л о —
— — л о —
— — л о —
— — л о —
— — л о — —
— — л о — —
— — л о — —
— — л о — — —
— — л о — — —
— — л о — — —

На місце рисок вставте букви, щоб відчитати відповідні слова.

Цей ряд слів можна продовжувати. Хто охочий — спробуйте!

ГЕОГРАФІЧНІ ЗАГАДКИ

а) Перша частина — морська тварина,
Її полюють дуже радо;
Вигук буде другим складом.
Разом держава. Та яка?

б) Я спереду і я ззаду, а посередині назва країни. Якої?

ЯКЕ ЦЕ МІСТО?

Яке це місто в Україні з трьома О, прославлене перемогою козацького гетьмана Івана Виговського над москалями?

ОСІННІ ЗАГАДКИ

а) Голі поля, мокне земля,
Дощ поливає, коли це буває?

б) Чим кінчається літо і чим
починається осінь?

ЩО ЗА ДИВО?

а) Не дерево, а листя має,
Говорить вірші, казки оповідає,
Усякі нам розказує пригоди,
Хоч сама мовчить зроду.

б) Вогняна голова, а шнурок у тілі,
Я червона, жовта, найчастіше біла.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ ц.р.: **ХТО ВІН?** Метелик. **ЯКИЙ ЦЕ МУЗИКА?** Скрипка. **ЗАГАДКА-НЕДОМОВКА.** Оса-кос. **ПРИРОДНИЧІ ЗАГАДКИ.** а) Бджола; б) комар; в) світлячок; г) лилик (кажан) або метелик; ґ) муха, павук. **ХТО Я?** Світлячок. **ЩО ЦЕ?** Олівець. **ШАРАДА:** вино-град.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ЖОВТЕНЬ ц.р.: ЩО ЦЕ? а) Віконні шибки; б) серце; в) міст; г) вилки.

ЇЖАЧАТА Й ЧОБОТЯТА

Пояснення-словничок: їжак — невелике лісове звірятко (hedgehog, urchin); достойний — поважний (deserving, worthy); дятель — лісовий птах з міцним дзьобом (woodpecker); упоратися — справитися, викінчити (to finish, to bring to an end); неставати — не вистачати, бракувати (to fall short, to be insufficient); жир — fat, grease, oil; видра — тварина, що живе над водою (otter); йому набридає — he is tired (sick) of...; житло — homicile, home, house; хропіння — snoring.

КОНИК-СТРИБУНЕЦЬ

Пояснення-словничок: коник-стрибунець — польова комаха (grasshopper); проворний — меткий, зручний (clever); невгаваючи — безнастанно (incessant, not stopping, never ceasing, without interruption); гульк — зиркнути, несподівано глянути (peep), тут — заскочити (take by surprise); неборак — бідолаха, сердега, нещасна людина (poor soul, poor fellow); ледачий — лінивий (lazy, good for nothing); непереливки — не жарти (no joking, serious).

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Адреса: "SVOBODA" — 'Veselka," P. O. Box 346, Jersey City 3, N.J., U.S.A.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи Юрія Козака. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street — Jersey City, N. J., 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Ю. Козак — Вітер-збиточник

Леонід ГЛІБІВ

КОНИК-СТРИБУНЕЦЬ

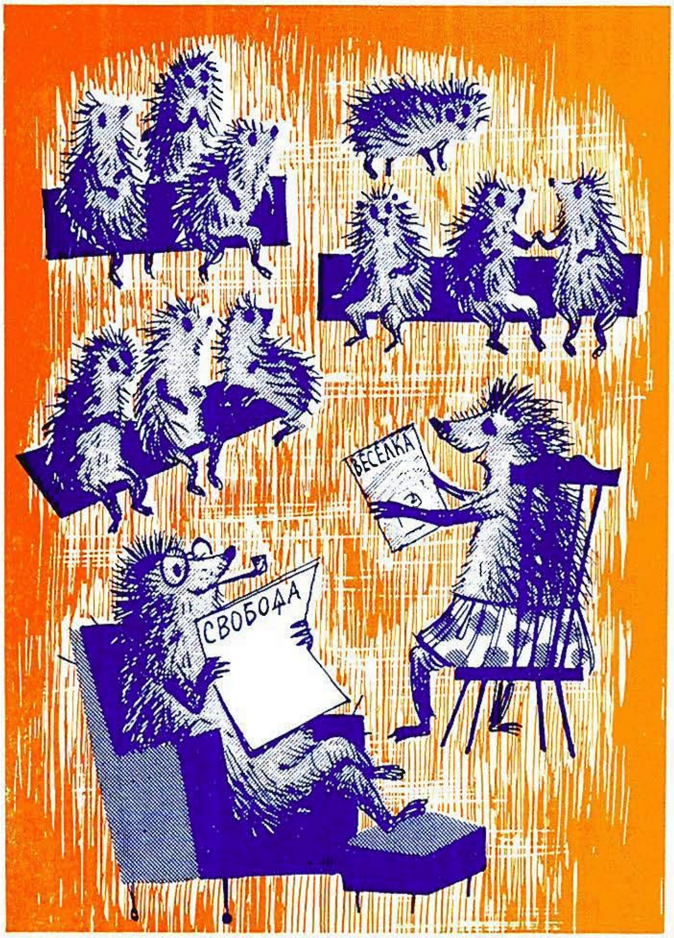
У степу, в траві пахучій,
Коник, вдатний молодець,
І веселий, і співучий,
І проворний стрибунець,
Чи в пшениченьку, чи в жито,
Досхочу розкошував
І цілісінькеє літо,
Не вгаваючи, співав;
Розгулявся на всі боки,
Все байдуже, все дарма...
Коли гульк — аж в степ широкий
Суне лютая зима.
Коник плаче, серце мліє;
Кинувсь він до Муравля:
„Дядьку, он зима біліє!
От тепер же згину я!
Чуєш — в лісі ворон кряче,
Вітри буйнії гудуть?
Порятуй, порадь, земляче,
Як це лихо перебуть!"
„Опізнився, небораче, —
Відказав земляк йому, —
Хто кохав життя ледаче,
Непереливки тому".
„Як же в світі не радіти?
Все кругом тебе цвіте, —
Каже Коник, — пташки, квіти,
Любе літечко на те;
Скочиш на траву шовкову —
Все співав би та співав..."
На таку веселу мову
Муравель йому сказав:
„Проспівав ти літо Боже, —
Вдача вже твоя така, —
А тепер танцюй, небоже,
На морозі гопака!"

(Пояснення-словничок на стор. 2-ій).

Як на зиму їжачатам майстрували чобітята

(За шведською казкою Єви Биллов — Б. Д. Ілюстрації Ю. Козака)

У їжачій родині було десятеро їжаченят. Важко було батькові-їжакові й матері-їжачисі справлятися із стількома діточками. В інших родинах було четверо-п'ятеро, а тут — подумайте! — цілий десяток та ще й самих хлопців!

Сердешна ненька-їжачиха від ранку до вечора клопоталася-працювала, а батько-їжак їй допомагав. Правда, бувало й так, що батько-їжак сидів і читав газету, але тати всі однакові і таки

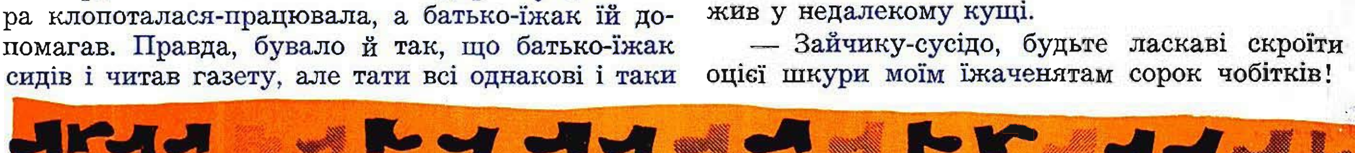
повинні знати, що діється в світі. Ненька-їжачиха не мала ні хвилини спочинку: цілими днями чистила колючі кожушки їжаченят і втирала їм носики, а ввечері перед сном читала їм „Веселку".

Улітку було тепло, і їжаченята бігали босоніж. Але восени стало в лісі вогко й холодно. Їжаченята верталися з прогулянок додому з мокрими ногами. Не було дня, щоб котресь не кашляло. Ненька-їжачиха те тільки й робила, що напувала діток гарячим чаєм з липового цвіту.

— Ні, ніяк не можуть наші хлопці залишитись на зиму без чобіт! — вирішила ненька-їжачиха.

Але скільки ж замовити чобіток для всіх десятьох синків, коли в кожного по чотири лапки? Довго рахувала ненька-їжачиха, поки дорахувалася, що треба разом сорок чобітків. Подумати тільки, як багато! Довго думала ненька-їжачиха, що робити, і врешті додумалася. Добула із скрині зміїну шкуру, накинула на голову теплу хустину і пішла до довговухого зайця-кравця, що жив у недалекому кущі.

— Зайчику-сусідо, будьте ласкаві скроїти з оцієї шкури моїм їжаченятам сорок чобітків!

— Заєць погодився і на другий день приніс покраяну шкуру.

— Вибачте, прошу, але тієї шкури, що ви принесли, вистачило всього на двадцять чобітків, якраз по парі на кожного, — з жалем говорив заєць. — Вашим їжаченятам доведеться хіба ходити на задніх лапках, як ходять усі достойні звірі.

Подякувала ненька-їжачиха зайцеві-кравцеві та й поспішила до дятля-стукача.

— Дятлю-сусідо, будь ласка, змайструйте із цих десяти кроїв чобітки для моїх їжаченят! — попросила ненька-їжачиха.

— Добре, я з цим ділом скоро впораюсь! Приходьте завтра! — сказав дятель-стукач і почав стукати міцним дзьобом по дереві.

Ненька-їжачиха прийшла на другий день по чобітки. Та ось лихо: дятель сказав, що не стало йому на всіх десять пар кілків і цвяшків, тож зробив тільки половину, п'ять пар, тобто десять чобітків.

— Не турбуйтесь! — потішив дятель. — Десять чоботят і десятеро хлоп'ят — якраз усім по одному!

Однак ненька-їжачиха таки дуже затурбувалася: як же ж так, кожному синочкові та по одному чобіткові? Хіба їм доведеться скакати на одній нозі . . .

Залишалося ще помастити чобітки жиром, щоб не пропускали води. Пішла ненька-їжачиха над озеро до видри.

— Видро-сусідко, ви плаваєте у воді, і ваше вбрання завжди сухе, бо в ньому багато жиру. Намажте ним і оці чобітки для моїх їжаченят!

Узяла видра чобітки. І ось знову лихо: на другий день сказала видра неньці-їжачисі, що половину чобітків ненароком упустила в воду й ніяк не може їх добути.

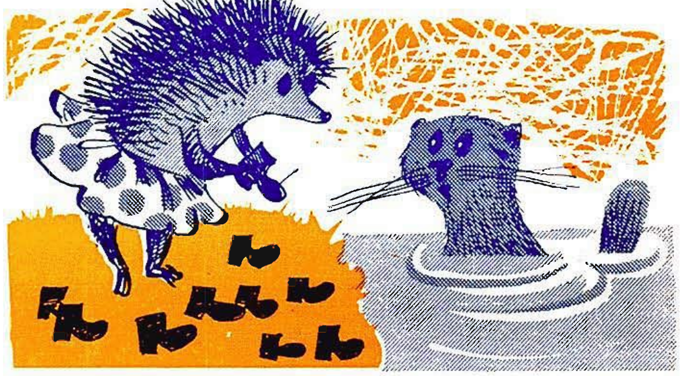
— Не розпачайте, все таки п'ять чобітків я вам повертаю, і ваші хлопці-їжачки можуть у них бігати — як не всі разом, то хоч по черзі.

Що ж було робити неньці-їжачисі? Подякувала й за таку пораду. По дорозі додому ввесь час думала, як зарадити лихові, та нічого не придумала. Вирішила спитати самих їжачків.

— Нику, Тику, Рику, Мику, Теку, Реку, Уку, Муку, Яку, Жаку! — покликала ненька-їжачиха їжаченят. — Нумо, дітки, подумаймо, як розділити п'ять чобітків між вас усіх.

І стали вони думати-гадати, як поділити п'ять чобітків між десятеро їжаченят, коли в кожного їжаченяти по чотири лапки, а разом у них сорок лапок. Хіба узути два чобітки на дві лапки Ника, а три — на три лапки Тика . . . Або чотири чобітки на чотири лапки Рика, а один чобіток на одну лапку Мика . . . Думали-гадали всяко, говорили-радили, аж у батька-їжака і в неньки-їжачихи розболілися голови.

— Чи не піти б нам спати? Ранок від вечора мудріший! — порадив батько-їжак і позіхнув. Йому вже дуже набридла вся оця морочлива справа.

Тоді всі — батько, ненька й діти — побажали одне одному доброї ночі, полягали на ліжечках і заснули. І спали всі так міцно, що не пробудилися ні другого дня, ні за тиждень, ні за місяць. День і ніч було чути голосне хропіння з їжачого житла, і звірі-сусіди не знали, що сталося з їжаками.

А чи знаєте ви?

Справа дуже проста: їжаки сплять всеньку зиму і не прокидаються аж до весни. Зимові чобітки їжаченятам зовсім не потрібні, а навесні вони можуть бігати по лісі босоніж. От, про це й забула ненька-їжачиха!

(Пояснення-словничок на стор. 2-ій).

Роман ЗАВАДОВИЧ

ДІДУСЬ БУВ УСУСУСОМ

Як листопад з дерев скидає листя
І в полі в'януть трави та квітки,
Біжать до діда Олексій і Христя,
Щоб їм казав про лицарів казки.

Дідусь колись був бравим Усусусом,
За волю бивсь, за рідний край, поля,
Був молодий з чорнявим чубом, вусом,
А як ішов, здригалася земля.

І, наче казка, залишився спомин
Про волі дні, про рідний вільний Львів,
Як військо йшло, лунав веселий гомін
І синьо-жовтий прапор лопотів.

Тепер дідусь розказує внучатам
Про славних волі лицарів казки
І шепче: „Діти, ще настане свято,
Що казка-мрія сповниться таки!"

Михайло ОСТРОВЕРХА

ЯК Я СТАВ УКРАЇНСЬКИМ СІЧОВИМ СТРІЛЬЦЕМ

(Скорочено для дітей з книжк и спогадів „Грозна калини")

Був серпень 1914 року. Починалася перша світова війна. Відбувалася мобілізація, переповненими поїздами з усіх сторін їхали вояки, покликані до австрійської армії.

В цій метушні наша молодь почала організуватися в рядах Українських Січових Стрільців. Почувши, що багато сміливих хлопців пішло добровільцями до нашого війська, став я лебедіти коло мами:

— Мамо, пустіть мене до нашого війська! Таж дивіться, що пішли мої товариші! Таж я вже давно закінчив шістнадцять років! Мамо, пустіть, пустіть!

За кожним разом мама відповідали:

— Сто разів я тобі казала: ні! І далі кажу: ні! А диви-диви, який вояк знайшовся! Мине тобі двадцять перший рік, тоді підеш.

Прийшло свято Спаса. Прокинувшись раніше від сонця, я швидко помився, одягнувся і вийшов на подвір'я. Знову обсіли мене настирливі думки: іти до Українських Січових Стрільців! Я вирішив бути сьогодні непоступливим.

Встали батьки й уся родина. Всі прибираються — сьогодні ж велике свято! Мама наклали овочів у малу кобілку, ще й квітами закосичили, і дали найстаршій доні, моїй сестрі Юлі, нести до церкви посвятити. В церкві було повно народу. Богослуження в монастирі Отців Василіян відправлялися одне по одному, як кожної неділі чи свята. Вийшовши з церкви, я довідався від приятелів, хто ще пішов до Українських Січових Стрільців. Говорили, що над річкою Збручем почалася вже справжня війна. Це долило ще більше туги до мого серця.

З церкви ішов я чомусь з надією, що мама таки пустять мене до війська. Прийшов до хати, застав усіх вже дома. Мама поналивали нам у тарілки борщу, тато зробили ложкою над столом знак хреста, і ми почали обідати. Мама подали ще й рум'яні печені пахучі пиріжки, що їх звичайно пекли в нас у свята. Ми стали їх уплітати. Нараз з-під села Джурина гримнули гармати. Ми всі переглянулись. Гармати ударили ще раз. Стало ясно — почався бій. Мама перехрестилися. Молодший брат і сестри водили очима по батьках і по мені. В мене ж знов ожила надія, що хоч тепер мама дозволять мені піти до нашого війська.

— Що робимо? — спитали тато коротко.

Мама відповіли рішуче:

— Спакуй трохи одежі й постелі, принеси з льоху сиру й масла, а з комори — хліба, забери дітей і махай поза городи й лісом на Гаї, у Глибоку Долину. Там безпечніше! Я ще зварю пару яєць, зажену курей, замкну хлів і вас наздожену.

Став і я помагати готуватись до дороги. А в душі не вгавала надія: мама пустять, лиш у відповідну хвилину треба попросити дозволу. Я зумисне залишився з мамою. Ледве тато з меншими дітьми вийшли з хати, я повів рішучий наступ.

— Мамо! — почав я. — Пустіть мене до стрільців! Чому ви не хочете мені дозволити? Та я вже так прошу й прошу, що й не знаю, в кого допросився б, а у вас годі!..

За Трибухівцями знову гримнула гармата. Почувши цей гук, мама вхопили з припічка копистку й стали мене нею обкладати, примовляючи:

— Оце тобі військо! Оце тобі стрільці! Оце тобі твоя забаганка!

Я виминаю удари і викручуюсь, як в'юн. У хаті гармидер, за Трибухівцями б'ють гармати, у вікно стукає наш сусід-поляк, учитель Хлебек і входить до хати.

— Сусідочко, що тут діється?

— А ось захотілося моєму синкові йти до війська.

— Ну й гарно! Нехай іде! Ось і я йду до польського леґіону!

— Ви доросла людина, а це ж дітвак! Куди ж йому до війська? Дійде своїх літ, хай тоді йде!

⁂

І так, першу битву з маминою кописткою я програв і опинився в Гаях.

Уранці тато вийшли поза сади на доріжку. Несподівано біля них, як з-під землі, опинився російський солдат на коні. Розглядаючись кругом, спитав:

— Що ти тут робиш? Ти з цього хутора?

— Та я з Зазамку. Я втік сюди з родиною.

— Вертайся додому! — закричав солдат і помчався далі.

Після вчорашнього бою на наші землі вступили москалі.

Опівдні ми вже були в своїй хаті. А головним шляхом з Бучача до Монастириськ ішло московське військо частина за частиною. У мою душу вступив смуток. Але й мама затремтіли, коли один солдат сказав:

— Гарний у тебе хлопець! Треба б забрати його в солдати!

І мама ще того самого дня подбали, щоб я перейшов під опіку Отців Василіян у Бучачі. В одному крилі монастиря військо влаштувало польовий шпиталь для вояків, поранених в останніх боях. Раненими піклувалися Сестри Служебниці Пресвятої Діви Марії та жінки з Бучача. Ігумен призначив мене помагати піклувальницям і пильнувати монастирського добра, в першу чергу білизни до ліжок — видавати чисту, а брудну віддавати прати. Так я сховався від небезпеки попасти в московські руки. Московська влада таки цікавилася такими юнаками, як я . . .

Третьої ночі Бучач запалав. Москалі спалили всю середину міста й передмістя аж поза церкву св. Покрови . . .

⁂

Прийшла весна 1915 року. З Карпат розійшлася по всьому краю вістка: у великому бою за гору Маківку взяли участь Українські Січові Стрільці й причинилися найбільше до перемоги. Для стрільців то був перший великий бій. Гордість з успіху наших стрільців сповнила моє серце, бож духом я був з ними на Маківці. Мамина копистка не помогла . . .

Надходила осінь. Ниви пустіли, шуміла кукурудза в полі, жовтіли на сонці дині, цвіли пізні гречки.

Врешті під Монастириськами бухнули гармати, і серед тиші подільської ночі понеслось торохкотіння рушниць і скорострілів. Одного ранку на початку вересня в Бучач вступило австрійське військо. Я був один із перших, що вийшли на місто подивитись на військо. А далі я подався до рідної хати в Зазамок і привітався з мамою такими словами:

— Мамо! Я йду до Українських Січових Стрільців!

Мама з усмішкою подивились на мене і вже спокійно сказали:

— Добре, сину, йди! Хай тебе Бог благословить на цю непевну дорогу! Але, поки зголоситись до війська, піди до церкви й попроси в Бога ласки, щоб Він мав тебе в своїй опіці.

На другий день я пішов до церкви, висповідався, запричащався і служив, як звичайно, до Служби Божої. Потім з гордістю майбутнього вояка зайшов до монастиря попрощатися з отцями й подякувати за те, що мене переховали. Всі поглядали на мене з подивом і пошаною. Того самого дня я пішов до військової команди і зголосився добровільцем до Українських Січових Стрільців. Старшина видав мені документ подорожі до місця призначення.

Прийшов я додому й показав мамі документ подорожі. Мама, взявши його в руки, обертали на всі сторони — бездумно, відрухово, бо серце було неспокійне, як звичайно в матері.

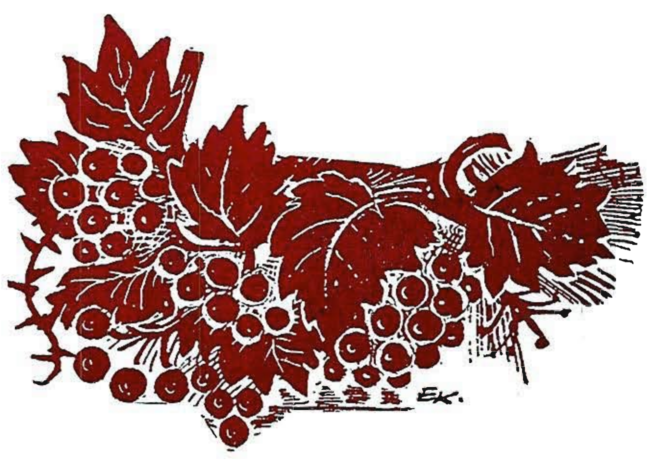
Коли міст на Дністрі біля Нижнева вже був наладнаний, я сказав до мами:

— Мамо, сьогодні від'їжджаю!

Мама плакали й повісили мені на шию медальйоник з образом Богородиці, а тато поклали в мою кишеню маленьку за грубим склом іконку Божої Матері. Обидвоє благословили мене на дорогу. Брат і сестри поглядали мовчки на це прощання й по-дитячому всміхалися.

Пояснення-словничок: мобілізація — збирання армії; лебедіти — гаряче просити, благати; настирливий — влізливий, упертий (importunate); кобілка — мала кобеля, кошик, сплетений з осоки-рогожі; уплітати — швидко і з смаком їсти; хлів — приміщення для рогатої худоби (cattle-shed), овець (sheep-cote) або свиней (pig-sty); копистка — дерев'яна лопаточка мішати страву (stirrer, mixer); піклування — догляд за чимсь (care); гречка — рід збіжжя (buckwheat).

Запитання для старших дітей: Чому мати дозволила синові зголоситися до Українських Січових Стрільців?

Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрація І. БРИКОВИЧА*

ПРОСИМО ДО НАС!

Липка за штахетом,
Листячко, мов дим —
Вивірка живе там
З хвостиком рудим.

Гляньте, дибки стала
Вивірка мала,
Лапками дістала
Кришечку з дупла!

— Вірцю, добрий ранок!
Добрий час тобі!
Що то за сніданок
Хрупаєш собі?

Кинь, небого, кришку
На пізніший час —
На смачні горішки
Просимо до нас!

Пояснення-словничок: **штахет** або **штахети** — залізна огорожа (latticed fence); **крихта**, **кришечка**, **крихітка** — малесенький шматок хліба або чогось іншого (a little bit); **хрупати** — тріщати, тут в значенні: їсти з хрупотом.

ПОМІЧНИЦЯ

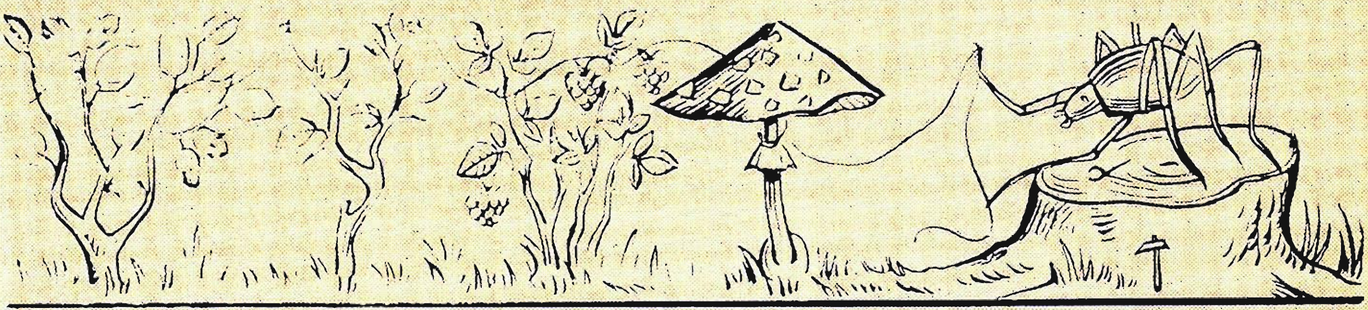
(Ілюстрація Ю. Козака)

Дощик стукає в шибки.
Взула Оля чобітки,
В руки відра узяла.
— Ти куди ідеш, мала?
— Дощикові помагати —
Квіти підливати.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА

Павук лісом мандрував,
Павутиночку снував . . .

Від ліщини до тернини,
Від тернини до малини . . .

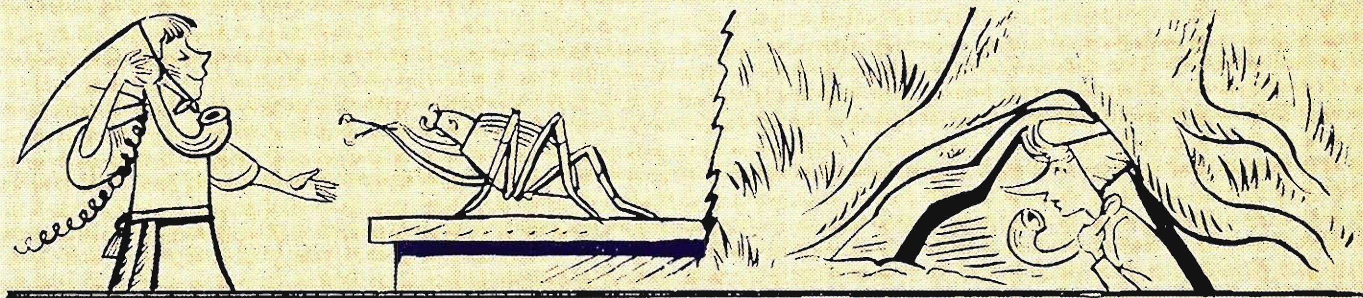
Від малини до грибка,
Потім далі до пенька.

Потім нитку-павутину
Через річку перекинув . . .

Потягнув аж на галяву
Поміж м'яту кучеряву . . .

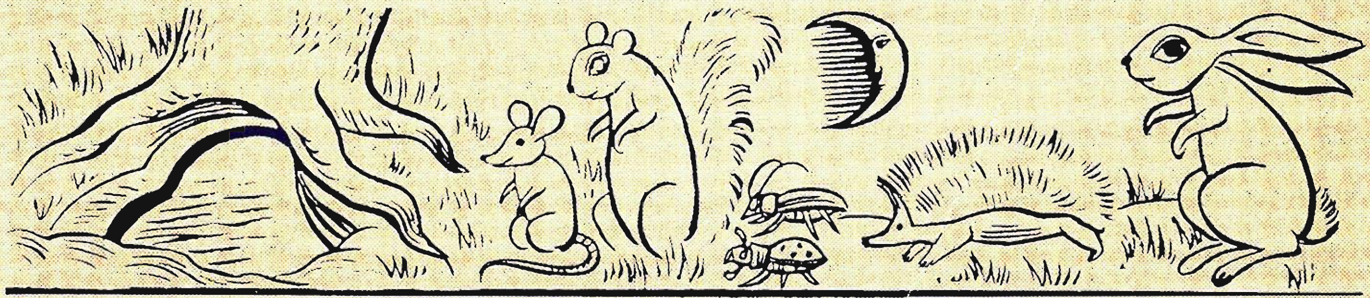
А нарешті з-поміж м'яти
Аж до Гоциної хати.

„Маєш, Гоцо, телефон —
Передасть і мову й тон".

Гоца слухавку хапає,
Ромтомтома викликає:

„Гноме-друже, як живеш?
Чи здоровий ти? Я теж!"

Кличе Гоца їжачка,
Мишку, вивірку, жучка . . .

Всі рядочком поставали,
На свою чергу чекали.

Аж до ночі Гоца Драла
Телефоном розмовляла.

УКРАЇНЦІ В З'ЄДНАНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

— Чи знаєш, Данилку, хто такий був Колюмб? — спитав батько свого юного синка.

— Колюмб? Як же ж не знати! Всі діти в школі знають про Колюмба. Це він відкрив Америку. І знаю точно коли: 12 жовтня 1492 року!

о. Агапій Гончаренко

— Це добре, що знаєш і пам'ятаєш цю важливу дату в історії людства. Вже майже п'ятсот років минуло з того часу. На американській землі поселилися та й далі поселюються мільйони европейців — англійців, ірляндців, німців, еспанців, італійців, поляків і інших людей, які створили наймогутнішу в світі державу — З'єднані Держави Америки. І тут багато також українців — кругло один мільйон.

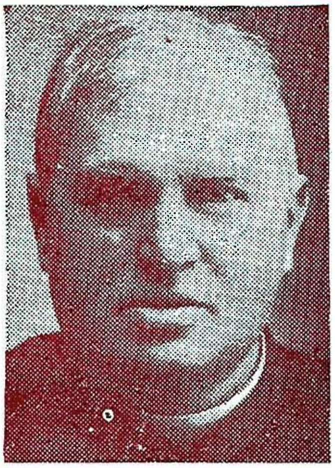
Один з перших українських імігрантів в ЗДА був священик Агапій Гончаренко. Жив він у часах Шевченка і, як Шевченко, був арештований московською царською владою. Але йому пощастило втекти з тюрми і виїхати до Америки. Осів він у Нью-Йорку, а потім американський уряд вислав його на Аляску, де видавав він від 1868 року газету „Аляска Геральд і Свобода". У тій газеті він уперше на американській землі друкував вірші Шевченка і свої статті українською мовою про Україну та козаків.

За часів Гончаренка щораз більше українців стало приїжджати до ЗДА — в 1890 році було тут вже до 100 тисяч наших робітників і селян з Закарпаття, Галичини, Буковини і Волині. Зразу не було тут ніяких українських товариств і наших церков. Але незабаром приїхали і перші наші священики, щоб організувати церковні громади та будувати храми Божі.

Головним осередком українського життя стало місто, яке ти, Данилку, і всі читачі „Веселки" знаєте, бо в цьому місті власне виходить „Веселка". Це . . .

— Знаю, це Джерзі Ситі! — аж скрикнув Данилко.

— Так, Джерзі Ситі. І тут 1893 року отець Григорій Грушка заснував і перший редаґував український часопис „Свобода".

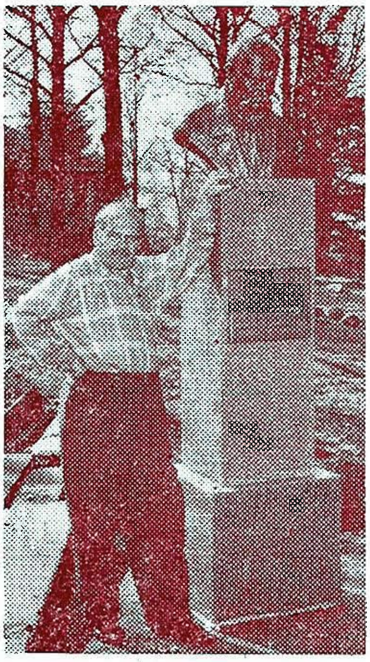

о. Григорій Грушка

— Чи цю саму „Свободу", яка щоденно приходить до нас поштою?

— Так, цю саму. Вже 70 років безперервно вона появляється. І в тому самому Джерзі Ситі засновано 1894 року нашу найбільшу українську забезпеченево - допомогову організацію — Український Народний Союз. УНС видає і „Свободу", і нашу „Веселку". Пізніше засновано й інші подібні наші організації — Український Робітничий Союз у Скрентоні, організацію українців-католиків „Провидіння" в Філядельфії і Українську Народну Поміч у Піттсбурґу. Всі ці організації видають книжки і газети.

Український Народний Союз має тепер 84 тисячі членів і понад 30 мільйонів долярів майна. УНС видає також книжки про Україну англійською мовою. Його заходами появилася англомовна енциклопедія українознавства — Ukraine: A Concise Encyclopaedia.

Пам'ятник Шевченкові на „Союзівці". Виконав його світової слави різьбар, покійний уже Олександер Архипенко. Бачите його на світлині.

У відпочинковій оселі „Союзівка" відбуваються щороку літні табори для дітей, курси українознавства для молоді та спортові змагання. УНС боронить також права українського народу й бореться за його визволення з московської неволі.

Отак на вільній американській землі почало розвиватися українське життя. Наші обидві Церкви — Католицька і Православна — творять тут свої численні парохії, закладаючи при них школи.

Українська молодь в ЗДА створила свої товариства — Лігу Української Молоді Північної Америки, Лігу Католицької Молоді, Лігу Православної Молоді.

Після 2-ої світової війни прибули до ЗДА нові тисячі українців. Тоді основано тут ще й нові товариства молоді — Пласт, СУМА, ОДУМ та спортові клюби. Постали і наші наукові установи — Наукове Товариство імени Шевченка, Українська Вільна Академія Наук. Є теж об'єднання

письменників „Слово", Об'єднання Мистців Українців, товариства українських лікарів, інженерів, колишніх вояків українських армій і інші. Постало допомогове товариство „Самопоміч" з ощадностево-позичковими банками. Багато українців є професорами університетів, є й славні українські винахідники, як ось покійний уже Володимир Джус, який винайшов нові частини до літаків і заклав свої фабрики в ЗДА і в Европі. Він створив Український Науковий Інститут і забезпечив його фондами для розвитку української науки і культури.

Усюди, де живуть українці, є українські школи — найбільші в Нью-Йорку, Філядельфії, Чікаґо, Клівленді і в багатьох інших містах.

Недавно, 27 червня, тисячі українських дітей із своїми батьками брали участь у великому святі в столиці Вашінґтоні, де відслонено пам'ятник нашому поетові-пророкові Тарасові Шевченкові. Сто тисяч українців приїхало на те велике свято, щоб поклонитися духові Шевченка і всім серцем заспівати його „Заповіт", присягнути на вірність землі наших дідів і батьків — рідній Україні.

І ти, Данилку, і всі українські діти будете не раз і не двічі відвідувати дорогі тепер для нас на американській землі місця — пам'ятники Шевченка — один у Вінніпеґу, в Канаді, і другий у Вашінґтоні, в З'єднаних Державах Америки. А виростете, то станете, вірю, борцями за волю нашого українського і всіх інших поневолених народів. Борцем за волю та правду був наш Шевченко, і тому шанують його в усьому світі. Америка — вільна земля вільних людей. Такою вільною землею вільного українського народу стане й наша Україна.

Б. Д.

Борис ГРІНЧЕНКО

ГРАК

В голубнику, уздрівши голубів,
як добре їх хазяїн там годує,
— От, хто панує, так панує! —
до себе грак загомонів.
— Їж досхочу без праці,
живи в палаці!

Усе б за теє можна дати,
щоб так і нам попанувати,
як ці панують біляки!..
Та чорні, на лихо, граки!..
Ану лиш я у крейду убілюся
та нищечком до них і притулюся...

Як так, то й так:
увесь у крейді вже мій грак:
— Оце наїмся там смачного!

Летить до голубів,
до їжі скік, та сам і сів,
та з розуму дурного,
зрадівши, він як закричить!
А голуби, пізнавши тут чужого, —
давай його клювати й бить!

Насилу вирвавсь бідолаха
та й до своїх летить мерщій,
а ті, як білого уздріли птаха —
— А киш! А киш! — кричать, —
чужий!..

І так його вже й не пізнали,
Та й геть прогнали...
Зоставсь наш грак ні в сих, ні в тих:
Ні до своїх, ні до чужих.

Пояснення-словничок: Грак — крук, ворон, птах подібний до ворони (rook); досхочу: скільки забажаєш; їсти досхочу — to eat one's fill; біляки — тут білі птахи; крейда — chalk; клювати — дзьобати (to pick, to peck).

Запитання: Чого вчить ця байка?

ЧИЇ РУКИ НАЙКРАЩІ

На березі ріки сиділи три молоді жінки, мили свої руки у воді і хвалилися:

— Гарні мої руки! — сказала одна.

— І мої гарні! — сказала друга.

— А мої кращі від ваших! — сказала третя.

Та ось підійшла до тих жінок немічна бабуся й попросила дати їй чогонебудь попоїсти. Нічого не дали їй молоді жінки, а тільки стали питати:

— Скажіть но, бабусю, у котрої з нас руки найкращі?

— Як дещо попоїм, тоді й скажу, — прошамкала бабуся й пошкандибала далі.

Оподалік на березі сиділа селянка — відпочивала після важкої праці на полі. Бабуся привітала її й попросила милостині:

— Зголодніла я. Може знайдеться в тебе якийсь шматок хліба...

— Беріть, бабусю! Небагато в мене їжі — беріть половину!

— Попоїла бабуся, запила водою й сердечно подякувала селянці. Тоді взяла її за руку, привела до трьох молодих жінок на березі ріки і сказала:

— От тепер я й скажу, чиї руки найкращі. Почорнілі від важкої праці руки цієї селянки, що нагодувала мене, голодну й немічну, в тисячу разів кращі від ваших білих, плеканих рук!
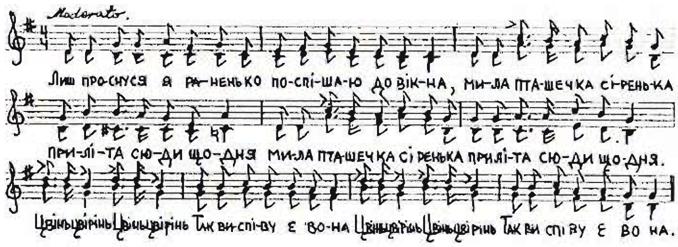
Так сказала бабуся й пошкандибала своєю дорогою, а три молоді жінки ледве не згоріли із сорому.

Подав Б. Д.

Пояснення-словничок: Шамкати — шепелявити, невиразно говорити (напр., беззуба людина) (to lisp); шкандибати — йти поволі, нетвердими кроками (trudge along, plod along); шматок — кусник, кавалок (a piece); немічний — слабий, слабосилий (weak).

Слова: Леонид ПОЛТАВА *Музика: Любомир БЕЗКОРОВАЙНИЙ*

СІРА ПТАШКА

Лиш проснуся я раненько —
Поспішаю до вікна,
Мила пташечка сіренька
Приліта сюди щодня:

— Цвінь-цвірінь,
Цвінь-цвірінь! —
Так виспівує вона.

Я тобі, моя вродлива,
Дам і хліба, і води,
Щоб завжди була щаслива,
Прилітала знов сюди:

— Цвінь-цвірінь,
Цвінь-цвірінь! —
Так співай мені завжди.

Алла КОССОВСЬКА *Ілюстрації Ю. КОЗАКА*

ТІТЧИНА КАЗКА

За вікном періщить дощик,
Темно, холодно надворі.
Дощ травичку там полоще,
Щось шепоче в осокорі.
Ромко каже: — „Нудно в хаті,
Гей, біжім до тітки Олі!
В тітки затишно в кімнаті,
Місця там для всіх доволі.
Тітка казку нам розкаже,
Як попросимо гарненько".
В дверях діти стали й разом
Почали співать дружненько:

„Розкажіть нам казочку
Про царівну-мавочку,
Казку-чарівницю
Про чудесну птицю,
Про Червону Шапочку —
Розкажіть нам казочку!"

Тітка каже: — „Що робити
Буду з вами, любі діти?
Ну, сідайте, буде казка,
Тільки не кричіть, будь ласка!"

Всі замовкли, всі чекають.
Тітка казку починає:
..У далекому селі,
Проти неба, на землі,
Там росла у мами й тата
Дівчинка маленька Лада.
Дівчинку усі любили,
Шанували, як уміли,
І пташки, і павучки,
І комашки, і жучки.
Там звірят було багато:
Край села стояла хата,
А за нею — ліс густий,
А у лісі — звір лісний.

Рано Ладонька вставала,
Милась, кучері чесала
І, напившись молока,
Бігла в ліс, до їжака.
В їжака померла жінка,
Та лишилася дитинка . . .
Як же ж дати пропадати
Сиротині-їжачаті!?

Тільки впоралась з малям —
Хтось ізнову кличе там:
Пташеня крильце зламало,
Просить, щоб перев'язала.

Помогла і пташеняті —
Білка вже сидить у хаті,
Каже: хворі в неї діти,
Просить Ладу щось зробити.

Скликали звірята раду,
Щоб нагородити Ладу.
Порішили всі гуртом
Дати дівчинці диплом,
Що вона чудовий лікар,
В цьому має хист великий.
З квітки зроблену медалю
їй на груди почіпляли,
І співали „Многі літа”,
І всміхалися привітно.
Потім лапками махали
Й тричі „слава” прокричали
Й після вручення диплому
Провели її додому . . .”

Всі ми слухали уважно,
Як нам тітка казку каже,

Раптом Гриць як закричить:
„Подивіться, Галя спить!”
Галя казки не дочула,
І не знає як . . . заснула!
Тут зчинився галас, сміх,
Тітка спать послала всіх.
Тільки, хто цю казку чув,
Вже ніколи не забув.

Ліда ГАДАЙ

КРОЛИК

Ілюстрація І. Бриковича

Із кролем знайомитись дуже, дуже легко:
ти йому морквиночку поклади здалека,

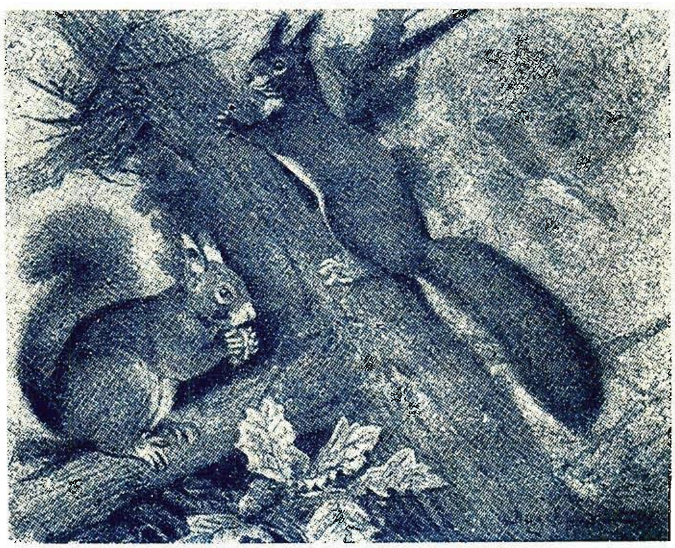
поки буде хрумати, принеси капустки
і підходь тихесенько, він тебе підпустить.

А коли даватимеш по листку салатки,
то заманиш трусика у свою кімнатку.

РОЛЯНИК

ВИВІРКА

В лісі я собі живу,
Їм горішки, шишки рву,
Невеличка я на зріст,
Мов мітла у мене хвіст,
Скачу легко, наче птах,

По деревах, по гілках.
Знають діти всі мене —
Хто побачить, не мине,
Підіймає руку вмить:
„Гляньте, вивірка сидить!”

ЧАРІВНІ ЛІКИ

(Китайська казка)

Є в Китаї невеличке село Хань. Багато віків тому народився в цьому селі хлопчина Пін Фу. І коли він народився, зараз же в небі над хатиною його батька спалахнула синя зоря.

Пін Фу виростав і з кожним днем ставав розумніший. Коли йому сповнилося чотирнадцять років, він сказав батькові:

— Вороги заволоділи нашою землею і хочуть зробити нас рабами. Я вижену ворогів з нашої країни!

Діждавшись ночі, Пін Фу покинув рідну хату.

Довго дивився батько вслід синові, а коли підняв очі в небо, вже не побачив над хатою синьої зорі — вона помандрувала по небі вслід за Пін Фу, освітлюючи йому серед ночі важку дорогу.

Кожного вечора слідкував батько Пін Фу за синьою зорею. Він знав, що його син живий, бо зоря не щезала і не меркнула, а, навпаки, сяяла все ясніше.

А юний Пін Фу прибув у велике місто і став учитися письма. Коли навчився вже читати гієрогліфи, зголосився на службу до старого славного лікаря.

— Ти розумний і здоровий юнак, — сказав лікар, — умієш читати й писати, то нащо ж тобі бути слугою в мене?

— Пане мій! Хто любить свій нарід, той повинен уміти дві речі: нищити ворогів свого народу і рятувати-лікувати його приятелів. Тому я служитиму тобі, щоб вивчитися на лікаря.

Коли старий лікар помер, Пін Фу став єдиною людиною, що знала, як лікувати всі хвороби. А хворих було багато, бо вороги змушували китайців працювати і в лютий холод, і в дощ, і в спеку. Все це бачив молодий Пін Фу, і серце його горіло жалем до лютих ворогів.

Одного вечора батько Пін Фу вийшов, як завжди, поглянути на небо, але не побачив синьої зорі на її звичайному місці. Вона була ген далеко на обрії, сяючи над зеленими верхів'ями недоступних гір. Тоді старий батько догадався, що син сховався в горах.

Скоро весь нарід довідався про молодого месника Пін Фу, який зібрав ватагу відважних побратимів і темними ночами засідався на ворогів свого народу. Але ворогів було багато — незчисленні полчища, а в Пін Фу — кілька десятків друзів.

Зрозумів Пін Фу, що не може малий загін сміливців визволити рідний край. Треба, щоб увесь народ в той самий день і в той самий час піднявся на ворога. Але як це зробити? Нічого не міг придумати юний Пін Фу.

Аж ось спалахнула в Китаї страшна хвороба — чума. Кожного дня смерть забирала тисячі й тисячі жертв. Тоді Пін Фу пішов у ліси. Довгі дні й ночі збирав він там лікувальне зілля-траву і виготовляв з нього чародійні ліки. А коли все було готове, наказав своїм друзям розійтися по всій країні й роздати народові ті ліки проти чуми.

Кожному хворому і здоровому Пін Фу і його друзі давали по дві коробочки: білу й червону. На білій було написано: „Відкрий і прийми порошок". На червоній було написано: „Відкрий у день осінньої повні місяця під час сходу сонця!" Кожний, хто приймав порошок Пін Фу, зразу ставав здоровий і дужий. Не минуло й місяця, як пошесть чуми скінчилася.

Та ось прийшла осіння повня місяця. Увесь народ ждав з нетерпінням сходу сонця. Ледве перше проміння торкнулося землі, усі в ту саму мить відкрили червоні коробки і знайшли в них записку: „Як тільки засяє синя зоря, кидайтесь із зброєю на ворогів!"

Мільйони китайців, ховаючи під одежею зброю, повиходили із своїх хат. А як тільки блиск синьої зорі осяяв небо, всі вони кинулися в бій з ворогами. Тепер уже билася не жменька сміливих, а ввесь нарід. А проти всього народу ніякий ворог устоятись не може. Ворог був побитий і прогнаний, і знов у всьому краї запанувала воля.

Подав Б.Д

П о я с н е н н я - с л о в н и ч о к: р а б — невільник (slave); м е р к н у т и — пригасати, темніти; н а в п а к и — не так, як думалось; не так, як треба; г і є р о г л і ф и — китайське, також єгипетське старовинне письмо; о б р і й — небосхил (horison); м е с н и к — avenger, revenger; в а т а г а — gang; п о л ч и щ е — велика військова частина (horde); ч у м а — страшна пошесна недуга (black-death); ж м е н ь к а — тут значить: невеличка кількість.

ХИТРИЙ СУДДЯ

В одного чоловіка пропали з хати гроші. Чоловік пішов до судді і сказав:

— Пане судде! Сьогодні вночі у мене вкрали гроші. В моїй хаті живе багато людей, і я не знаю, хто їх украв.

Суддя сказав:

— Нехай усі мешканці твого дому з'являться в мене із сходом сонця, і я покажу тобі злодія.

Коли всі вони зібрались в указаному місці, суддя сказав:

— Кожному з вас даю по одній паличці. Завтра ви віддасте їх мені. І знайте: у того, хто взяв гроші, паличка виросте за ніч рівно на палець.

Налякався злодій, що украв гроші, став думати, як обманути суддю. Думав, думав і вирішив: „Зріжу паличку рівно на палець. За ніч вона виросте і буде якраз така, як усі інші.

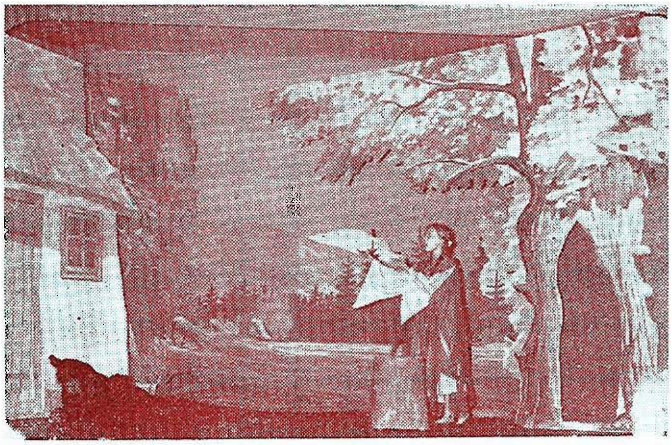
Уранці всі прийшли до судді. Палички усіх були однакові, тільки в одного на палець коротша.

— От хто взяв гроші! — крикнув суддя і наказав посадити злодія в тюрму. *Переказав Б. Д.*

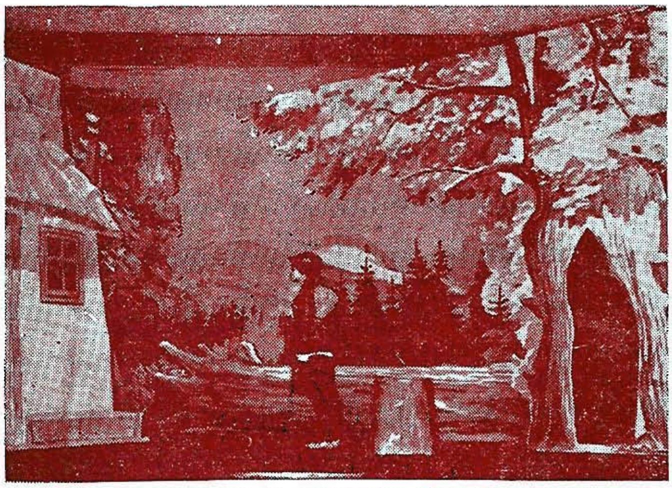
З дитячого життя

„ЧЕРВОНА ШАПОЧКА" В МІННЕАПОЛІСІ

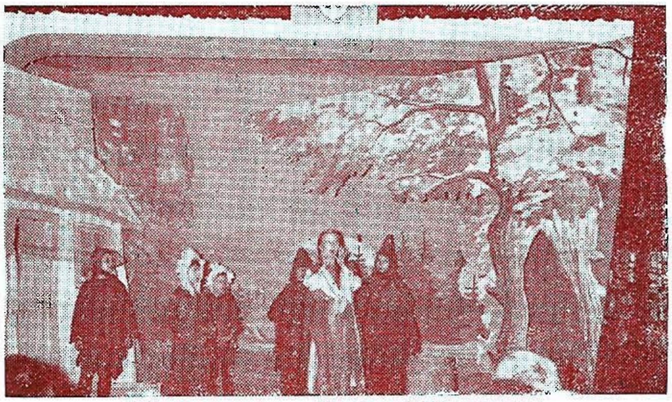
Учні „Рідної Школи" при церкві св. Михаїла в Міннеаполісі, Мінн., виконали „Червону Шапочку" Л. Полтави, муз. В. Безкоровайного, у поставі режисера Б. Грінвальда й А. Гноєвого. Декорації виконав мистець о. Антохій. На світлині кілька сцен з тієї казки-п'єси.

Бровко — Олег Кубик; Мавка — Леся Филипович

Гуцул-мисливець у виконанні Галі Бреславець.

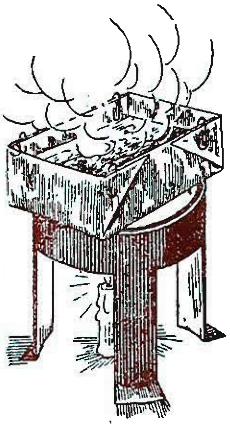

Збірна сцена з „Червоної Шапочки"

Куток розваг

ВОГНЕТРИВКИЙ ПАПІР

Дайте оглянути присутнім аркуш грубого паперу, а тоді зробіть з нього невелику коробочку. Налийте в коробочку води і поставте на маленькому триніжку, змайстрованому з консервної бляшанки.

Під триніжком запаліть коротку свічку. Вода у коробці закипить, а коробка не загориться, хоч вогонь торкається її дна.

**

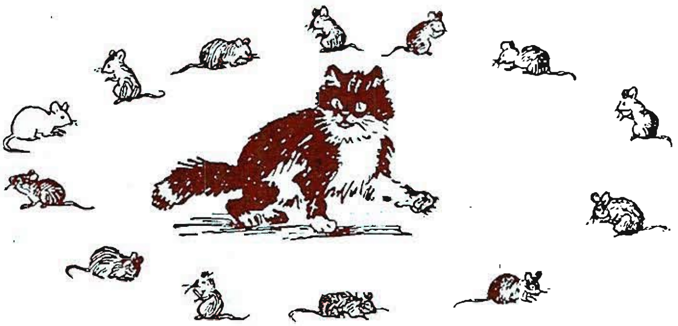
Чому коробочка не загориться? Під час кипіння вода має температуру не вищу за 100 степенів Цельсія, тож, вбираючи теплоту, вона не дає паперові занадто нагрітися. А при 100 степенях папір не загоряється.

МАНДРІВКА ЛЯБІРИНТОМ

Отут на рисунку лябіринт. Тільки одною дорогою можна пройти з одного кінця в другий. Хто з вас знайде цю дорогу і пройде нею за щонайбільше 10 секунд?

КІТ І МИШІ

На малюнку кіт, а навколо нього миші. За умовою задачі кіт повинен ловити кожну тринадцяту мишу з таким розрахунком, щоб останньою спіймати білу мишу.

З якої миші треба починати числення? Числити треба за годинниковою стрілкою.

Діти! Відновлюйте передлату!
Преєднуйте нових передплатників!

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXV: У ВОРОЖОМУ ТАБОРІ
CHAPTER XXV: IN THE ENEMY'S CAMP

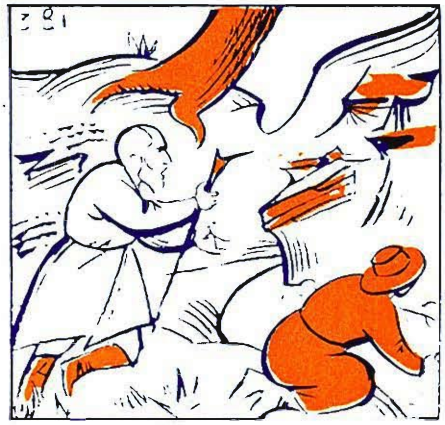
Утративши надію на рятунок Роха, посумнілий Стах ішов лісами.

Having lost all hope of rescuing Rokh, Stakh wandered sadly through the woods.

Яке ж було його здивування, коли біля джерела він побачив — так йому здалося — Роха!

No wonder he was surprised when suddenly by the spring-well he saw what certainly seemed to him to be Rokh!

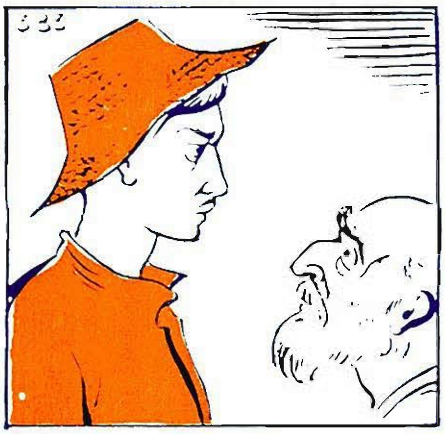
— Роху! — закричав Стах на радощах. — Ти таки вирвався від козаків? А де глек з виваром?

"Rokh" — Stakh called out joyouslly. "So you managed to escape from the Kozaks? Where is the pot with the herbs?"

Богдан підвівся з колін і схопив Стаха за плечі.
— Даруй мені життя! — просгогнав Стах.

Bohdan stood up and suddenly grabbed Stakh by the shoulders. "Spare my life!" — moaned Stakh.

— Цить! — відповів спокійно Богдан. — Рох помінявся зі мною одежею, щоб я міг дістатися до ваших начальників.

"Quiet!" — said Bohdan. "Rokh exchanged his clothing with me so that I could get to your chieftains."

— Я радо заведу тебе до польського табору! — зідхнув Стах, заспокоївшись після переляку.

"I'll be happy to take you to the Polish camp!" — sighed Stakh with relief.

(Продовження буде)

(To be continued)